

Received: 10 สิงหาคม 2025

Revised: 20 สิงหาคม 2025

Accepted: 20 สิงหาคม 2025

**ตัวบ่งชี้ความเสี่ยงกับการสะท้อนสภาพการบริหารความเสี่ยงที่แท้จริงสำหรับโรงเรียนของบุคลากร
ทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3**

**Risk Indicators and Their Reflection on the Actual State of Risk Management for
Schools under the Jurisdiction of Educational Personnel in the Surin Primary
Educational Service Area Office 3**

¹อาคม ศรีพรหม, ²โสภี วิวัฒน์ชาญกิจ

¹Arkorn Sriprom, ²Sopee Wiwatchankit

¹⁻²คณะสังคมศาสตร์และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข

¹⁻²Faculty of Social Sciences and Education, Thongsook College, Thailand

Corresponding Author E-mail: ¹arkomsriprom@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)ศึกษาระดับตัวบ่งชี้ความเสี่ยง 2)ศึกษาระดับการสะท้อนสภาพการบริหารความเสี่ยงที่แท้จริง สำหรับโรงเรียน 3)ศึกษาความสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้ความเสี่ยงกับการสะท้อนสภาพการบริหารความเสี่ยงที่แท้จริงสำหรับโรงเรียนของบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 385 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามการวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หาความสัมพันธ์โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1)ตัวบ่งชี้ความเสี่ยงโดยภาพรวมนั้นอยู่ในระดับค่อนข้างสูง เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบอันดับที่ 1 คือด้านการเงินและงบประมาณ รองลงมา คือ ด้านการดำเนินงาน ด้านกลยุทธ์ และอันดับสุดท้าย คือ ด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย/กฎระเบียบ ตามลำดับ 2)การสะท้อนสภาพการบริหารความเสี่ยงที่แท้จริง สำหรับโรงเรียน ภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า อันดับที่ 1 คือ ด้านการยอมรับความเสี่ยง รองลงมา คือ ด้านการกระจาย/โอนความเสี่ยง ด้านการลด/ควบคุมความเสี่ยง และอันดับสุดท้าย คือ ด้านการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง ตามลำดับ 3)ตัวบ่งชี้ความเสี่ยงกับการสะท้อนสภาพการบริหารความเสี่ยงที่แท้จริงสำหรับโรงเรียนของบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยภาพรวม มีค่าความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ : ตัวบ่งชี้ความเสี่ยง, ความเสี่ยงที่แท้จริง, การบริหาร

Abstract

The objectives of this research were 1) To studied the level of risk indicators 2) to studied the level of actual risk management reflection in schools, and 3) to examine the relationship between risk indicators and the reflection of actual risk management in schools among educational personnel under the Surin Primary Educational Service Area Office 3. The sample group consisted of 385 educational personnel. The research instrument used was a questionnaire. Data were analyzed using mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient.

The findings were as follows 1) The overall level of risk indicators was at a relatively high level. When considered by category, the highest was financial and budgetary risk, followed by operational risk, strategic risk, and the lowest was compliance with laws/regulations risk. 2) The overall level of reflection of actual risk management in schools was also at a relatively high level. By category, the highest was risk acceptance, followed by risk transfer, risk reduction/control, and the lowest was risk avoidance. 3) The relationship between risk indicators and the reflection of actual risk management in schools among educational personnel under the Surin Primary Educational Service Area Office 3 was found to be positively correlated at a moderate level, with statistical significance at the 0.01 level.

Keywords : Risk Indicato, Actual Risk, Administration

บทนำ

การประเมินความเสี่ยงในกระบวนการบริหารการศึกษามักเน้นไปที่การพิจารณาในภาพรวมว่าควรดำเนินการอะไรบ้าง แต่ยังขาดแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงาน นอกจากนี้ เกณฑ์การประเมินที่ใช้ตัดสินมักพิจารณาเพียงว่ามีการดำเนินการครบถ้วนหรือไม่ โดยให้คะแนนตามจำนวนข้อที่ต้องดำเนินการ แต่ไม่สามารถสะท้อนระดับคุณภาพของกระบวนการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554 ข :1) ผลจากการประเมินความเสี่ยงตามแนวทางนี้ให้ข้อมูลที่ไม่เพียงพอสำหรับการนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจหรือการประเมินคุณค่าอย่างครอบคลุม นอกจากนี้ ระบบการกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษายังต้องมีการรายงานความก้าวหน้าเพื่อติดตามงานและความเสี่ยงในการปฏิบัติงานควบคู่กันไป การบริหารความเสี่ยงขององค์กร ทุกประเภท ทั้งภาครัฐและเอกชน ต่างมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน เช่น การพัฒนาคุณภาพการศึกษา การสร้างผลกำไร หรือการให้บริการประชาชน อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์เหล่านี้ย่อมต้องเผชิญกับความเสี่ยง (Risk) ซึ่งอาจปรากฏในรูปแบบต่าง ๆ เช่น 1)

ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ คือ เกิดจากการกำหนดแผนที่ไม่สอดคล้องกับปัจจัยภายในและภายนอก 2) ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน คือ เกี่ยวข้องกับกระบวนการทำงาน เทคโนโลยี และบุคลากร 3) ความเสี่ยงด้านการเงินและงบประมาณ คือ งบประมาณไม่เพียงพอหรือถูกตัดลด 4) ความเสี่ยงด้านกฎระเบียบและการปฏิบัติตามกฎหมาย คือ การไม่สามารถปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง 5) ความเสี่ยงทางนโยบาย คือ อาจเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานขององค์กร ความเสี่ยงเหล่านี้อาจส่งผลให้องค์กรไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ หรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อองค์กรในด้านต่างๆ เช่น กลยุทธ์ การดำเนินงาน และความต่อเนื่องของธุรกิจ โดยประเด็นสำคัญเกี่ยวกับความเสี่ยงคือ ความไม่แน่นอนของผลลัพธ์ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2551 :11)

การบริหารความเสี่ยง เป็นเทคนิคทางการบริหารที่ได้รับความสนใจอย่างมากจากองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน หนึ่งในเหตุผลสำคัญที่ทำให้แนวคิดนี้เป็นที่สนใจคือบทเรียนจากวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 ซึ่งหลายองค์กรประสบกับความสูญเสียจากการขาดการบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพ ทำให้การบริหารความเสี่ยงกลายเป็นกลไกสำคัญที่ได้รับการปรับใช้ในองค์กรต่างๆ เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงและลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น นอกจากนี้ความเสี่ยงที่พบในองค์กรธุรกิจและเศรษฐกิจ หน่วยงานภาครัฐยังให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยงภายในองค์กรของรัฐเช่นกัน โดยพัฒนาหลักการบริหารความเสี่ยงให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น ตัวอย่างที่ชัดเจนคือ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ซึ่งได้กำหนดให้หน่วยงานราชการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงตามยุทธศาสตร์ที่วางไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับหน่วยงานราชการ และให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ (นฤมล สอาดโคม, 2550) แนวคิดนี้สอดคล้องกับข้อเสนอของ หทัยชนก จรณะ (2550) ที่ระบุว่าการบริหารความเสี่ยงหมายถึงการจัดการปัจจัยต่างๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อองค์กร ควบคู่ไปกับการกำกับดูแลกิจกรรมและกระบวนการดำเนินงานเพื่อลดสาเหตุของความเสียหายให้อยู่ในระดับที่องค์กรสามารถยอมรับได้ อีกทั้งยังต้องสามารถประเมิน ควบคุม และตรวจสอบได้อย่างเป็นระบบ โดยเน้นการบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กรเป็นสำคัญ นอกจากนี้การบริหารความเสี่ยงยังเป็นกระบวนการที่ช่วยป้องกันทรัพย์สินและอำนาจของบริษัท ด้วยการลดโอกาสของการสูญเสียจากเหตุการณ์ที่ไม่สามารถควบคุมได้ อีกทั้งยังมีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจทางธุรกิจ โดยช่วยให้ผู้บริหารมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งต่อความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นและผลลัพธ์ที่อาจตามมา ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้บริหารทุกระดับต้องตระหนักถึง เพราะอาจส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของบริษัทโดยตรง (ชัยเศษฐา พรหมศรี, 2550)

ผู้วิจัยมีแนวคิดในการนำทฤษฎีระบบและการบริหารความเสี่ยง มาประยุกต์ใช้ โดยใช้ตัวแบบการบริหารเชิงทฤษฎีระบบ ซึ่งครอบคลุม 4 ด้านหลัก ได้แก่ 1)ด้านกลยุทธ์ คือ การกำหนดแผนและแนวทางที่สอดคล้องกับเป้าหมายองค์กร 2)ด้านการดำเนินงาน คือ การบริหารกระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพ 3)ด้านการเงินและงบประมาณ คือ การจัดสรรทรัพยากรทางการเงินให้เหมาะสม 4)ด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบ คือ การดำเนินงานให้เป็นไปตามข้อกำหนดทางกฎหมาย ตัวบ่งชี้การบริหารความเสี่ยงมีบทบาทสำคัญในการสะท้อน สภาพการบริหารความเสี่ยงที่แท้จริง โดยสามารถจำแนกออกเป็น 4 แนวทาง ได้แก่ 1)การยอมรับความเสี่ยง คือ การตระหนักถึงความเสี่ยงและบริหาร

จัดการอย่างเหมาะสม 2)การลดหรือควบคุมความเสี่ยง คือ การดำเนินมาตรการเพื่อลดผลกระทบของความเสี่ยง 3)การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง – การปรับเปลี่ยนแนวทางเพื่อหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยง 4)การกระจายหรือโอนความเสี่ยง คือ การแบ่งปันหรือถ่ายโอนความเสี่ยงไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การนำแนวคิดไปใช้ในบริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยให้ความสนใจในการศึกษาตัวบ่งชี้ความเสี่ยงเชิงระบบและสภาพการบริหารความเสี่ยงสำหรับโรงเรียน โดยเฉพาะบุคลากรทางการศึกษาใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนและสร้างเกณฑ์การประเมินความเสี่ยง เพื่อให้กระบวนการบริหารความเสี่ยงมีประสิทธิภาพและสามารถบรรลุเป้าหมายขององค์กรได้อย่างสมบูรณ์ การบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้องค์กรสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาและสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการปฏิรูปการศึกษาในยุคใหม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับตัวบ่งชี้ความเสี่ยงของบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3
2. เพื่อศึกษาระดับการสะท้อนสภาพการบริหารความเสี่ยงที่แท้จริง สำหรับโรงเรียนของบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้ความเสี่ยงกับการสะท้อนสภาพการบริหารความเสี่ยงที่แท้จริงสำหรับโรงเรียนของบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง ตัวบ่งชี้ความเสี่ยงกับการสะท้อนสภาพการบริหารความเสี่ยงที่แท้จริง สำหรับโรงเรียนของบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัย โดยทำตามลำดับขั้นตอนการศึกษาไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมวางแผนการดำเนินงาน ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินงาน และขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำนวน 9,916 คน ปี 2567

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาครั้งนี้ คือ บุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำนวน 385 คน ได้มาโดยใช้ตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของตารางของ Krejcie & Morgan 1970, อ้างถึงใน ในตะวัน กำหอม. 2559

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การสร้างเครื่องมือในการศึกษาโดยใช้เครื่องมือคือแบบสอบถาม จำนวน 385 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามระดับตัวบ่งชี้ความเสี่ยงกับของบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบปลายปิด คือ ตัวบ่งชี้ความเสี่ยง ประกอบด้วย 4 ตัวแปร ได้แก่ ด้านกลยุทธ์ ด้านการดำเนินงาน ด้านการเงินและงบประมาณ ด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย/กฎระเบียบ โดยแต่ละข้อคำถามเป็นการให้ความสำคัญในแต่ละเรื่องที่มีคำตอบให้เลือกแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 6 ระดับ ตามแนวความคิดของลิเคอร์ท สเกล (Likert Scale) โดยมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา (Chang.1993 : 9; Sowers.2004 : 249 อ้างถึงในใน ตะวัน กำหอม. 2559: 98)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามระดับการสะท้อนสภาพการบริหารความเสี่ยงที่แท้จริง สำหรับโรงเรียนของบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบปลายปิด คือ สภาพการบริหารความเสี่ยงสำหรับโรงเรียน ประกอบด้วย 4 ตัวแปร ได้แก่ ด้านการยอมรับความเสี่ยงด้านการลด/ควบคุมความเสี่ยง ด้านการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง ด้านการกระจาย/โอนความเสี่ยง โดยแต่ละข้อคำถามเป็นการให้ความสำคัญในแต่ละเรื่องที่มีคำตอบให้เลือกแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 6 ระดับ ตามแนวความคิดของลิเคอร์ท สเกล (Likert Scale) โดยมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา (Chang.1993 : 9; Sowers.2004 : 249 อ้างถึงในใน ตะวัน กำหอม. 2559: 98)

2. การพัฒนาเครื่องมือ

2.1 นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหาและพิจารณาความเหมาะสมของสำนวนภาษาที่ใช้สื่อความหมายให้ชัดเจนและใช้ดัชนีความสอดคล้อง หรือเรียกว่า IOC โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน พิจารณาลงความเห็นว่าคุณค่าคำถามสอดคล้องกับตัวแปรที่ศึกษา

2.2 นำแบบสอบถามที่มีค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาไปทดลองใช้ (Try Out) กับบุคลากรทางการศึกษา ที่ไม่ได้ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จำนวน 30 คน

2.3 นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาตรวจให้ความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามแบบครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.901

2.4 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

วิธีการรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 385 ชุด เพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเท่ากับจำนวนประชากรทั้งหมด ด้วยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. แจกแบบสอบถามและชี้แจงพร้อมอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามอย่างถูกต้องให้ผู้ตอบแบบสอบถามทราบ รวมถึงชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้
2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยตนเองทั้งหมด
3. นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องและนับจำนวนให้เท่ากับจำนวนประชากรกรณีแบบสอบถามไม่ครบถ้วนหรือไม่สมบูรณ์ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามใหม่อีกครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน
4. นำแบบสอบถามที่ได้ไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม มาประมวลผลเพื่อหาค่าสถิติ ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ระดับตัวบ่งชี้ความเสี่ยงของบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ทั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบถ้วนมาวิเคราะห์ข้อมูล และแปลความหมายจากค่าเฉลี่ยที่ได้ (Chang.1993 : 9;Sowers.2004 : 249 อ้างถึงในในตะวัน กำหอม. 2559: 98)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับการสะท้อนสภาพการบริหารความเสี่ยงที่แท้จริง สำหรับโรงเรียนของบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ทั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบถ้วนมาวิเคราะห์ข้อมูล และแปลความหมายจากค่าเฉลี่ยที่ได้ โดยใช้เกณฑ์การประมาณค่าตามแนวคิดของ เบสท์ (Chang.1993 : 9;Sowers.2004 : 249 อ้างถึงในในตะวัน กำหอม. 2559: 98)

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้ความเสี่ยงกับการสะท้อนสภาพการบริหารความเสี่ยงที่แท้จริง สำหรับโรงเรียนของบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient อ้างถึงในในตะวัน กำหอม 2557 :116) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมาย ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ดังนี้

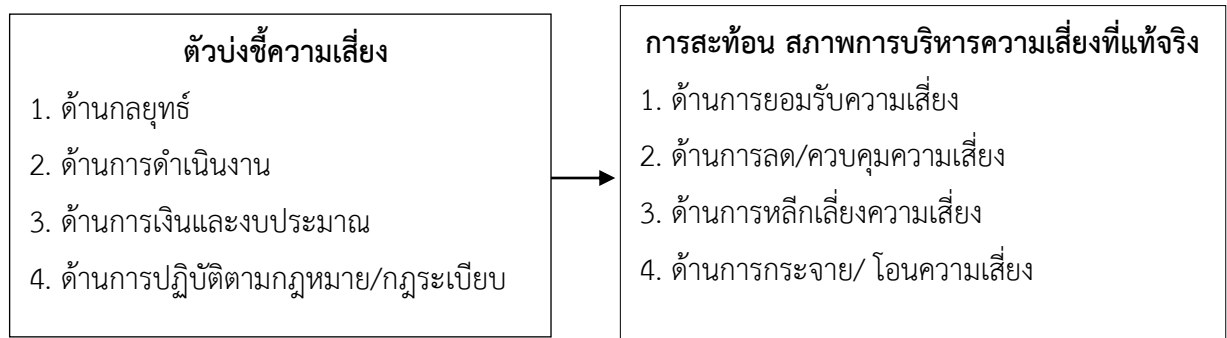

- สูงกว่า 0.90 มีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก
- 0.71-0.90 มีความสัมพันธ์ในระดับสูง
- 0.30-0.70 มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง
- ต่ำกว่า 0.30 มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ
- 0.0 ไม่มีความสัมพันธ์กัน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) โดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการคำนวณและวิเคราะห์ข้อมูล

กรอบแนวคิดการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. ตัวบ่งชี้ความเสี่ยงของบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยภาพรวมนั้นอยู่ในระดับค่อนข้างสูง เมื่อพิจารณาตามรายด้านพบว่า อันดับที่ 1 คือด้านการเงินและงบประมาณ รองลงมา คือ ด้านการดำเนินงาน ด้านกลยุทธ์ และอันดับสุดท้าย คือด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย/กฎระเบียบ ตามลำดับ

2. การสะท้อนสภาพการบริหารความเสี่ยงที่แท้จริง สำหรับโรงเรียนของบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า อันดับที่ 1 คือด้านการยอมรับความเสี่ยง รองลงมาคือด้านการกระจาย/โอนความเสี่ยง ด้านการลด/ควบคุมความเสี่ยง และอันดับสุดท้ายคือ ด้านการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้ความเสี่ยงกับการสะท้อน สภาพการบริหารความเสี่ยงที่แท้จริง สำหรับโรงเรียนของบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยภาพรวม ตัวบ่งชี้ความเสี่ยงมีค่าความสัมพันธ์ทางบวกกับการสะท้อน สภาพการบริหารความเสี่ยงที่แท้จริงสำหรับโรงเรียน อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ตัวบ่งชี้ความเสี่ยงมีความสัมพันธ์กันทางบวกกับการสะท้อน สภาพการ

บริหารความเสี่ยงที่แท้จริงสำหรับโรงเรียน เรียงตาม ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ อันดับที่ 1 คือ ด้านการยอมรับความเสี่ยง รองลงมาคือ ด้านการกระจาย/โอนความเสี่ยง ด้านการลด/ควบคุมความเสี่ยง และอันดับสุดท้ายคือ ด้านการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ตัวบ่งชี้ความเสี่ยงของบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยภาพรวมนั้นอยู่ในระดับค่อนข้างสูง เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบอันดับที่ 1 คือด้านการเงินและงบประมาณ รองลงมา คือ ด้านการดำเนินงาน ด้านกลยุทธ์ และอันดับสุดท้ายคือด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย/กฎระเบียบ ตามลำดับ ตัวบ่งชี้ความเสี่ยงของบุคลากรทางการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง แสดงให้เห็นถึงความตระหนักและการรับรู้ของบุคลากรต่อปัจจัยเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นภายในองค์กร โดยเมื่อลงลึกในรายด้าน พบว่า อันดับหนึ่งคือ ความเสี่ยงด้านการเงินและงบประมาณ ซึ่งสอดคล้องกับสถานการณ์จริงของภาครัฐที่มีข้อจำกัดด้านงบประมาณ การจัดสรรทรัพยากรไม่เพียงพอ หรือการบริหารจัดการงบประมาณที่ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการในพื้นที่ โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็กหรือโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลลำดับถัดมา ได้แก่ ความเสี่ยงด้านการดำเนินงานและด้านกลยุทธ์ ซึ่งแสดงถึงปัญหาในการบริหารจัดการงานในระดับโรงเรียน อาทิ ความไม่ชัดเจนของเป้าหมาย แผนงานที่ไม่สอดคล้องกับสภาพจริง หรือการขาดการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ส่วน ด้านที่มีความเสี่ยงน้อยที่สุดคือ ด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบ อาจสะท้อนว่าบุคลากรมีความเข้าใจในข้อกำหนดทางราชการและสามารถปฏิบัติตามระเบียบได้ดี แต่ในอีกด้านหนึ่งก็อาจตีความได้ว่าการประเมินในมิติด้านนี้ยังไม่เข้มข้นหรือมีการควบคุมภายในไม่ทั่วถึงเมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยของ อมรศักดิ์ กองสิงห์ (2560) การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารความเสี่ยงเชิงระบบสำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และวราภรณ์ วงศ์ดาชิ (2563) การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งต่างมุ่งเน้นพัฒนาตัวบ่งชี้ความเสี่ยงสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า ผลการศึกษาในครั้งนี้มีลักษณะสอดคล้องกัน โดยเฉพาะในการแบ่งองค์ประกอบของความเสี่ยงออกเป็น 4 ด้านหลัก ได้แก่ ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ การดำเนินงาน การเงินและงบประมาณ และการปฏิบัติตามกฎหมาย/กฎระเบียบ

2. การสะท้อนสภาพการบริหารความเสี่ยงที่แท้จริง สำหรับโรงเรียนของบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า อันดับที่ 1 คือด้านการยอมรับความเสี่ยง รองลงมาคือด้านการกระจาย/โอนความเสี่ยง ด้านการลด/ควบคุมความเสี่ยง และอันดับสุดท้ายคือ ด้านการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง ตามลำดับ ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า โดยภาพรวม การบริหารความเสี่ยงของบุคลากรทางการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความตระหนักและความพยายามในการดำเนินการบริหารความเสี่ยงอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องในระดับสถานศึกษา เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่ได้รับความสำคัญสูงสุดคือ ด้านการยอมรับความเสี่ยง ซึ่งสะท้อนถึงแนวโน้มของผู้บริหารและบุคลากรทางการ

ศึกษาที่เลือกที่จะยอมรับความเสี่ยงบางประการที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงหรือควบคุมได้ภายใต้ทรัพยากรและข้อจำกัดที่มีอยู่ โดยสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พรพรรณ งามโรจน์ (2560) แนวทางการจัดการความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ที่พบว่าในหลายสถานศึกษามีการเผชิญความเสี่ยงโดยตรงอย่างมีสติและใช้การตัดสินใจอย่างรอบคอบเพื่อดำเนินงานต่อไป อันดับรองลงมา คือ ด้านการกระจาย/โอนความเสี่ยง ซึ่งหมายถึงการใช้วิธีลดผลกระทบของความเสี่ยงโดยถ่ายโอนภาระไปยังหน่วยงานภายนอก เช่น การทำประกันภัย หรือการจ้างที่ปรึกษาภายนอก ทั้งนี้สะท้อนถึงการปรับตัวและกลยุทธ์เชิงรุกของสถานศึกษาในการบริหารความเสี่ยงอย่างเป็นระบบ ด้านการลด/ควบคุมความเสี่ยง อยู่ในลำดับที่สาม แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษายังให้ความสำคัญกับการจัดการเชิงป้องกัน เช่น การวางแผนรับมือ การติดตามประเมินผล และการกำกับดูแล ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของ ดุสิต สว่างศรี (2565) การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนอุทุมพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ที่เสนอว่าการระบุและควบคุมความเสี่ยงอย่างชัดเจนเป็นหัวใจของการบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพ ด้านการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง เป็นด้านที่ได้ค่าต่ำที่สุด สะท้อนว่าโรงเรียนมีข้อจำกัดในการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง เนื่องจากข้อจำกัดด้านทรัพยากร บุคลากร และนโยบายของต้นสังกัด ซึ่งคล้ายคลึงกับข้อค้นพบของ พระใบฎีกา วีรยุทธ ไชยบุญ (2565) การบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ที่ระบุว่าโรงเรียนขนาดเล็กไม่สามารถหลีกเลี่ยงความเสี่ยงได้มากนัก จำเป็นต้องปรับตัวและเลือกใช้แนวทางการยอมรับหรือควบคุมความเสี่ยงแทน หากเปรียบเทียบกับงานวิจัยของ หามี่ตะ สงเดช (2566) การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 พบว่าบุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 มีแนวโน้มให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามกฎระเบียบเป็นอันดับแรก ซึ่งแตกต่างจากผลวิจัยในสุรินทร์ เขต 3 ที่ให้ความสำคัญกับการ “ยอมรับความเสี่ยง” มากที่สุด แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของบริบทองค์กร ทรัพยากร และแนวทางการบริหารที่แตกต่างกันระหว่างแต่ละพื้นที่ นอกจากนี้ แนวคิดของ Dorfman & Ferguson (2006) ก็สอดคล้องกับผลการวิจัยในครั้งนี้ โดยเสนอว่าแนวทางการบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพควรประกอบด้วย การยอมรับความเสี่ยง การควบคุม การหลีกเลี่ยง และการถ่ายโอน ซึ่งในกรณีของสุรินทร์ เขต 3 นั้นพบว่าทั้ง 4 ด้านได้รับการดำเนินการในระดับหนึ่ง แต่มีการเน้นไปที่การ “ยอมรับ” และ “กระจายความเสี่ยง” มากกว่าการควบคุมและหลีกเลี่ยง

3. ความสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้ความเสี่ยงกับการสะท้อน สภาพการบริหารความเสี่ยงที่แท้จริงสำหรับโรงเรียนของบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยภาพรวม ตัวบ่งชี้ความเสี่ยงมีค่าความสัมพันธ์ทางบวกกับการสะท้อน สภาพการบริหารความเสี่ยงที่แท้จริงสำหรับโรงเรียน อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ตัวบ่งชี้ความเสี่ยงมีความสัมพันธ์กันทางบวกกับการสะท้อน สภาพการบริหารความเสี่ยงที่แท้จริงสำหรับโรงเรียน เรียงตาม ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ อันดับที่ 1 คือ ด้านการยอมรับความเสี่ยง รองมาคือ ด้านการกระจาย/โอนความเสี่ยง ด้านการลด/ควบคุมความเสี่ยง และอันดับสุดท้ายคือ ด้านการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง ตามลำดับ ตัวบ่งชี้ความเสี่ยงมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับ

ปานกลางกับการสะท้อนสภาพการบริหารความเสี่ยงที่แท้จริงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและผลการวิจัยของ อมรศักดิ์ กองสิงห์ (2560) การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารความเสี่ยงเชิงระบบสำหรับโรงเรียน สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการมีตัวบ่งชี้ที่ชัดเจนในการ บริหารความเสี่ยงเชิงระบบ โดยเฉพาะเมื่อตัวบ่งชี้เหล่านั้นผ่านกระบวนการวิจัยและวิเคราะห์องค์ประกอบเชิง ยืนยัน (CFA) อย่างเป็นระบบ การวิเคราะห์เป็นรายด้านพบว่า ตัวบ่งชี้ความเสี่ยงที่มีความสัมพันธ์มากที่สุดกับ การสะท้อนสภาพการบริหารความเสี่ยง ได้แก่ การยอมรับความเสี่ยง การกระจาย/โอนความเสี่ยง การลด/ควบคุม ความเสี่ยง การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง ผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวทางกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงของหลาย งานวิจัย เช่นของ พรพรรณ งามโรจน์ (2560) แนวทางการจัดการความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 และ วราภรณ์ วงศ์ตาชี (2563) การพัฒนาตัวบ่งชี้การ บริหารความเสี่ยงของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เสนอให้ใช้ทั้ง 4 กลยุทธ์นี้ควบคู่กันตามความเหมาะสมกับบริบทของ โรงเรียน โดยเฉพาะในบริบทของโรงเรียนที่มีข้อจำกัดด้านทรัพยากรและอัตรากำลัง งานวิจัยที่เกี่ยวข้องหลาย ฉบับแสดงให้เห็นว่าการมีโครงสร้างตัวบ่งชี้ความเสี่ยงที่ชัดเจน และการประเมินสภาพแวดล้อมทั้งภายในและ ภายนอก เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาการบริหารความเสี่ยงให้มีประสิทธิภาพ พรพรรณ งามโรจน์ (2560) พบว่าความเสี่ยงด้านการทุจริตและความมั่นคงทางการศึกษาถูกจัดอยู่ในระดับสูงในสถานศึกษาหลายแห่ง ซึ่ง ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการกำหนดตัวบ่งชี้เฉพาะเจาะจงและมีมาตรฐานเดียวกัน วราภรณ์ วงศ์ตาชี (2563) ยืนยันว่าโมเดลตัวบ่งชี้ที่ผ่านการพัฒนาและตรวจสอบด้วยผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสมกับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาพระใบฎีกา วีร ยุทธ ไชยบุญ (2565) เน้นว่าโรงเรียนขนาดเล็กมีบริบทเฉพาะและจำเป็นต้องมีแนวทางการบริหารความเสี่ยงที่ สอดคล้องกับสภาพจริง ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยครั้งนี้ที่มุ่งเน้นการสะท้อน "สภาพการบริหารความเสี่ยงที่ แท้จริง"

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผู้ศึกษา

- 1.1 ต้องมีการติดตามผลการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ในระดับหน่วยงานย่อย
- 1.2 ต้องมีการสื่อสารภายในหน่วยงานส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน
- 1.3 บุคลากรต้องมีความรู้เพียงพอในการวางแผนการใช้จ่ายที่โปร่งใส
- 1.4 ต้องมีการตอบสนองต่อคำสั่งหรือข้อกำหนดจากหน่วยงานต้นสังกัด

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความแตกต่างของการรับรู้และการปฏิบัติด้านการบริหารความเสี่ยงของบุคลากร ในระดับตำแหน่งต่าง ๆ เพื่อให้เข้าใจถึงความสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องระหว่างแนวคิด การรับรู้ และ

การปฏิบัติของผู้บริหารระดับสูง (เช่น ผู้อำนวยการโรงเรียน) กับครูหรือบุคลากรระดับปฏิบัติการ ซึ่งอาจสะท้อนช่องว่างหรือปัญหาการสื่อสารและการนำตัวลงไปใช้จริง

2.2 ควรขยายพื้นที่การวิจัยไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น เพื่อเปรียบเทียบและพัฒนาแนวทางการบริหารความเสี่ยงที่ครอบคลุมมากขึ้นการศึกษาในพื้นที่อื่นจะช่วยให้สามารถเปรียบเทียบปัจจัยความเสี่ยงและรูปแบบการจัดการที่แตกต่างกัน และสามารถพัฒนาโมเดลการบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนในแต่ละเขตพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

บุคลากรทางการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 มีความเสี่ยงค่อนข้างสูง โดยเฉพาะในด้านการเงินและงบประมาณ ซึ่งเป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่สุด สำหรับการบริหารความเสี่ยง โรงเรียนส่วนใหญ่เลือกใช้วิธีการยอมรับความเสี่ยงมากกว่าวิธีอื่น แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มในการจัดการความเสี่ยงที่มุ่งเน้นการเผชิญหน้าและยอมรับผลที่อาจเกิดขึ้น นอกจากนี้ ยังพบว่าความเสี่ยงที่มีอยู่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารความเสี่ยงในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าโรงเรียนมีการตอบสนองต่อความเสี่ยงอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะในมิติของการยอมรับและกระจายความเสี่ยง

เอกสารอ้างอิง

- ชัยเศรษฐ์ พรหมศรี (2550).ผู้นำกับการจัดการความขัดแย้งภายในองค์กร.สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ดุสิต สว่างศรี และประเสริฐ อินทร์รักษ์. (2566). การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนอุ้มทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี. วารสารการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร, 14(1), 1-16.
- นฤมล สอาดโคม. (2550). การบริหารความเสี่ยงองค์กร. กรุงเทพฯ: ฐานบุ๊คส์
- ในตะวัน กำหม่อม.(2559).การวิจัยการบริหารการศึกษา. โรงพิมพ์ทีคอม จังหวัดมหาสารคาม.วิทยาลัยทองสุข
- พรพรรณ งามโรจน์ (2560).แนวทางการจัดการความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1, ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
- พระใบฎีกา วีรยุทธ ไชยบุญ. (2565). การบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1. วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร. 5(2): 12-24

- วราภรณ์ วงศ์ตาชี. (2563). การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ สกลนคร
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2551). การศึกษาเพื่อความอยู่เย็นเป็นสุข: แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา การศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปี 2551-2554 ของ กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). แนวทางการประเมินคุณภาพตาม มาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนัก ทดสอบทางการศึกษา
- หทัยชนก จรณะ (2550). บริหารกำไรธุรกิจ ปิดทุกช่องทางความเสี่ยง บริษัท ไอ เอ็ม บัคส์ จำกัด
- หามี่ตะ สงเดช (2566). การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษาพัทลุง เขต 2, ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์และศิลป ศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
- อมรศักดิ์ กองสิงห์ (2560). การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารความเสี่ยงเชิงระบบสำหรับโรงเรียน สังกัด คณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน, ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- อมรศักดิ์ กองสิงห์ (2560). การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารความเสี่ยงเชิงระบบสำหรับโรงเรียน สังกัด คณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน, ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- Dorfman, S.M., Ferguson, L.W. & Ferguson, D.T. (2006). Curriculum Design in Risk Management and Insurance Education. Journal of Insurance Issues Northridge, 29(2), 20.